آموزش مداوم
مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان
دوره ۲۴، اردیبهشت ۱۴۰۴، ۲۰۹-۱۹۶

معرفی و راهنمای انجام مرور سریع به عنوان روشی سریع، دقیق و کارامد در دنیای پژوهش: آموزش مداوم

زینب زمانپور[۱]، سعید اکبری زردخانه[۲]

دریافت مقاله: ۱۴۰۳/۱۰/۱۲ ارسال مقاله به نویسنده جهت اصلاح: ۱۴۰۳/۱۲/۰۵ دریافت اصلاحیه از نویسنده: ۱۴۰۳/۱۲/۱۳ پذیرش مقاله: ۱۴۰۳/۱۲/۱۵

چکیده

مرورهای سریع به‌عنوان یک ابزار ارزشمند در زمینه پژوهش‌ها و ترکیب شواهد، ظاهر شده‌اند. این مرور به عنوان گونه‌ای از خانواده مرورهای نظام‌مند، از دستورالعمل‌های آن پیروی می‌کند. مرور نظام‌مند و مرور سریع هر دو روش‌های مهمی برای تجمیع شواهد پژوهشی هستند که به منظور پاسخ به سؤالات علمی، طراحی شده‌اند، اما با یکدیگر تفاوت‌هایی دارند. مرور نظام‌مند یک روش علمی جامع و دقیق است که برای جمع‌آوری، ارزیابی و تحلیل شواهد موجود به منابع گسترده و زمان قابل توجهی نیاز دارد. مرور سریع به عنوان یک روش تجمیع دانش شناخته می‌شوند و با وجود اینکه دستورالعمل‌های مرور نظامند را دنبال می‌کند، اما با ساده سازی یا حذف برخی مراحل آن، به تولید دانش سرعت می‌بخشد. این مرور به عنوان یک رویکرد کارآمد و سریع برای شرایطی طراحی شده که نیاز به تصمیم‌گیری فوری وجود دارد. مراحل انجام مرور سریع شامل تنظیم و اصلاح سؤال پژوهش با مشورت کاربران دانش، تعیین معیارهای واجد شرایط بودن، جستجوی منابع محدود و شفاف، ارزیابی و استخراج داده‌ها، و ارائه شواهد به صورت خلاصه و طبقه‌بندی شده است. به طور کلی، در حالی که مرورهای نظام‌مند برای تصمیم‌گیری‌های قوی و جامع‌تر مناسب‌اند، مرورهای سریع به دلیل سرعت و کارآیی بالا در شرایط اضطراری بسیار مفید خواهند بود. این مطالعه در ابتدا به تعریف و تشریح علل ظهور مرورهای سریع و مقایسه آن با مرور نظام‌مند می‌پردازد. در ادامه گام های انجام مرور سریع و در انتها کاربردها و امتیازات، روش‌شناسی و چالش‌های انجام آن مطرح می‌شود.

کلمات کلیدی: مرور سریع، مرور نظام‌مند، روش مرور سریع

ارجاع: زمانپور ز، اکبری زردخانه س. معرفی و راهنمای انجام مرور سریع به عنوان روشی سریع، دقیق و کارامد در دنیای پژوهش: آموزش مداوم. *مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان*، سال ۱۴۰۴، دوره ۲۴ شماره ۲، صفحات: ۲۰۹-۱۹۶..

مقدمه

از آنجا که حجم متون علمی در سال‌های اخیر افزایش یافته است، پژوهش‌های مروری در ادغام و ترکیب نتایج تحقیقات اولیه و درک بهتر آنها بسیار کمک کننده هستند. به این ترتیب انواع مرورها با اهدف و روش‌های مربوط به خود در حال توسعه و تکامل می‌باشند. مرورهای نظام‌مند که در دهۀ ۱۹۷۰ در علوم اجتماعی

۱- دانشجوی دکتری دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران
۲- (نویسنده مسئول) استادیار دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران
تلفن: ۲۹۹۰۵۳۸۲-۰۲۱، پست الکترونیکی: S_akbari@sbu.ac.ir

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-15]

[DOI: 10.61186/jrums.24.2.196]

توسعه یافتند، طی دهۀ ۱۹۹۰ در پاسخ به نگرانی‌های سیاست‌گذاران در مورد اعتبار علمی مرورهای سنتی رواج یافتند. آن‌چه مرورهای نظام‌مند را از مرورهای سنتی متمایز می‌کرد، روش‌های صریح علمی و چارچوب‌های از پیش تعیین شده آنان برای کل فرآیند است. مرورهای نظام‌مند با ترکیب پژوهش‌های موجود برای پاسخ به سؤالات خاص، نقش مهمی در تصمیم‌گیری مبتنی بر شواهد (Evidence-Informed decision Making; EIDM) بازی می‌کنند (۱). هنگامی‌که نیاز به جستجو، گردآوری، نقد، خلاصه و تحلیل شواهد موجود باشد، مرورهای نظام‌مند با استانداردهای طلایی خود این مهم را برآورده می‌کنند (۲). روش‌های رسمی جمع‌آوری و تحلیل نتایج، خود موضوع مطالعات جدید برای بهبود و ارتقای این روش‌ها است؛ زیرا محققان به دنبال بهترین روش جستجو برای ترکیب شواهد، ارزیابی کیفیت پژوهش‌ها یا خطر سوگیری مطالعات بودند تا اعتماد به نتیجه‌گیری‌های حاصل از این مرورها بهبود یابد. این مطالعات در طول زمان منجر به بهبود روش‌هایی شد که امروزه برای بررسی‌های نظام‌مند استفاده می‌شود، بنابراین، مرورهای نظام‌مند بخشی از یک فرآیند همیشه در حال تحول در بستر روش علمی است (۱).

مرور نظام‌مند به دنبال جمع‌آوری کامل شواهدی است که با معیارهای مشخص شده پژوهش مطابقت دارد و به یک سؤال پژوهشی خاص پاسخ می‌دهد. هدف آن‌ها به حداقل رساندن سوگیری با استفاده از روش‌های صریح و نظام‌مند است که از قبل با یک دستورالعمل مشخص شده است (۳). به دلیل دقت بالای روش، انجام مرورهای نظام‌مند معمولاً از ۶ ماه تا ۲ سال طول می‌کشد (۴) و به مهارت قابل‌توجهی برای اجرا نیاز دارد و تمام مراحل آن از جمله غربال‌گری شواهد (عنوان و چکیده)، غربال‌گری کامل متون، انتزاع داده‌ها و ارزیابی ریسک سوگیری باید حداقل توسط دو ارزیاب به‌طور مستقل انجام شود (۵). امروزه اشکال جدیدی از مرورها ظاهر شده‌اند که هر کدام در پاسخ به نیازهای خاصی از سیاست‌گذاران و سایر ذینفعان دانش پدید آمده‌اند (3). گرنت و بوس (Grant & Booth) چهارده مرور را معرفی و دسته‌بندی کرده‌اند که هر کدام در بستر موضوع و شرایطی خاص، پاسخ‌گوی نیازهای پژوهشی هستند. همه این اشکال به نوعی به مرورهای نظام‌مند مربوط می‌شوند. همانند طبقه‌بندی بیولوژیکی که در آن موجودات یک طبقه باید ویژگی‌های مشترکی داشته باشند، انواع مختلف مرورها نیز باید دارای ویژگی مشترک باشند. این ویژگی مشترک، همان روش علمی به کار رفته در آن‌هاست (۶، ۱).

یکی از انواع مرورها که موضوع مورد بحث در این پژوهش است، مرور سریع است. تصمیم‌گیرندگان سلامت اغلب نیازمند دسترسی به‌موقع به اطلاعات سلامت هستند. اگرچه این اطلاعات را می‌توان از طریق یک مرور نظام‌مند به دست آورد، اما نیاز به سرمایه‌گذاری قابل‌توجهی از لحاظ زمان و منابع است. این امر ممکن است با نیازها و امکانات برخی از تصمیم‌گیرندگان و ذینفعان پژوهش مطابقت نداشته باشد و آن‌ها را به سمت استفاده از شواهد نه‌چندان قوی مانند نظر یک متخصص یا نتایج یک مطالعۀ کوچک سوق دهد. به‌این‌ترتیب ممکن است درستی تصمیم‌گیری آن‌ها مورد تردید واقع شود. پژوهش‌ها نشان می‌دهند که مرورهای سریع در این شرایط محصولات ارزشمند و کارآیی هستند (۷). مرورهای سریع همچنین در هنگام مواجه با مسائل نوظهور و موضوعاتی که به سرعت در حال رشد هستند، به کار می‌آیند (۸). به عنوان‌مثال می‌توان به بحران شیوع کرونا به عنوان یک پدیده نوظهور و نیاز به تصمیم‌گیری‌های سریع و علمی در مواجه با پیامدهای مختلف آن در زمینه های گوناگون اشاره کرد. از جمله این پیامدها، قرنطینه عمومی و تأثیر آن بر مسائل آموزشی و

CCBY-NC.4.0 DEED

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-15]
[DOI: 10.61186/jrums.24.2.196]

یادگیری دانش آموزان بود. در این راستا با توجه به ضرورت جمع آوری شواهد علمی در زمان کم، مرورهای سریع شرایط را برای تصمیم گیری‌های کارآمد هموار کردند (۹).

مرور سریع نوعی ترکیب شواهد است که نتایج مطالعات و پژوهش‌های مختلف را در زمانی کوتاه گردآوری، خلاصه و ترکیب می‌کند تا شواهدی منظم و کارآمد را برای سیاست‌گذاران، سرمایه‌گذاران، ارائه‌دهندگان مراقبت‌های بهداشتی و محققان فراهم آورد (۱۰). هدف مرورهای سریع، ساده‌سازی فرآیند مرور نظام‌مند بدون به خطر انداختن کیفیت و اعتبار یافته‌ها است (۷-۴). ویژگی‌های کلیدی و متمایز مرورهای سریع نسبت به مرورهای نظام‌مند از این قرار است (۱۱):

زمان: تعیین محدودیت زمانی و اجرای جداول زمان‌بندی در مرورهای سریع به عوامل متعددی مانند پیچیدگی موضوع و فوریت تصمیم‌گیری بستگی دارد. این تصور که مرورهای سریع صرفاً مرورهای نظام‌مندی هستند که سریع‌تر انجام می‌شوند، گمراه‌کننده است. اگر نویسندگان از روش‌های مرور نظام‌مند دقیق پیروی کنند، مرور نظام‌مندی که به‌سرعت انجام می‌شود، همچنان یک مرور نظام‌مند خواهد بود.

محدودیت‌های اعمال‌شده: هرچند مرورهای سریع باید در بازهٔ زمانی کوتاهی انجام شوند، اما عامل زمان تنها ویژگی تعیین‌کننده نیست. در فرآیند انجام مرورهای سریع معمولاً محدودیت‌هایی اعمال می‌شود تا سرعت را بالا برد. با این وجود، به‌منظور نشان دادن سوگیری‌های بالقوه این روش، باید تمامی محدودیت‌های اعمال‌شده به‌وضوح بیان شود.

مشارکت کاربران دانش: ازآنجایی‌که مرورهای سریع معمولاً در پاسخ به یک درخواست رسیدگی به پرسشی خاص طراحی می‌شود، با توجه به ماهیت فوری آن‌ها لازم است کاربران دانش مانند تصمیم‌گیرندگان، ارائه‌دهندگان مراقبت‌های بهداشتی و سیاست‌گذاران نیز در جریان انجام مرور سریع قرار گیرند.

هرچند که در مرور سریع به کمک روش‌های مختلف، فرآیند پژوهش و ترکیب شواهد کوتاه می‌شود، اما پژوهش‌ها نشان داده‌اند که چنانچه این فرآیند به‌درستی انجام پذیرد، همسویی نتایج آن با نتایج یک مرور نظام‌مند ۷۵ الی ۸۴ درصد است (۷). پژوهشگران در مطالعه‌ای به مقایسه زوج مرورهای سریع و نظام‌مند با موضوع یکسان پرداختند و با بررسی ادبیات، به ۱۶ زوج مرور سریع - مرور نظام‌مند رسیدند که از این بین، ۱۴ زوج نتایج همگرا داشتند. چند بررسی مشابه دیگر نیز نشان داد که نتایج کلی این دو مرور تفاوت زیادی ندارند (۱۵-۱۲)

به عنوان نمونه، دو پژوهش مروری مختلف برای بررسی تأثیر برنامه‌های سلامت روان مبتنی بر برنامه‌های تلفن هوشمند (Mobile App-Based Mental Health) بر سلامت روان دانشجویان انجام شد. در مرور نظام‌مند، شش محقق سه پایگاه داده را در بازه سال‌های ۲۰۰۸ تا ۲۰۲۱ بررسی کردند. در این بررسی ۹۵۷ مطالعه مرتبط شناسایی شد و پس از غربال، نهایتاً ۱۹ مقاله وارد مرور نظام‌مند شد. در مرور سریع با همین موضوع، چهار پژوهشگر دو پایگاه داده را در بازه سال‌های ۲۰۱۸ تا ۲۰۲۳ بررسی کردند و از بین ۴۸۷ مقاله به دست آمده، ۱۵ مقاله در مرور نهایی گنجانده شد. به این ترتیب با مقایسه این دو مشخص شد که نویسندگان مرور سریع و تعداد پایگاه‌های داده مورد بررسی کمتر بود، بازه زمانی جستجوی شواهد کوتاه تر بود. با وجود تفاوت در شیوه عمل این دو مرور، نتایج هر دو مطالعه همسو با یکدیگر بوده و کارآمدی و تأثیر مثبت برنامه‌های سلامت روان مبتنی بر برنامه‌های تلفن هوشمند بر سلامت روان دانشجویان را تأیید می‌کرد (۱۵-۸).

CCBY-NC.4.0 DEED

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-15]
[DOI: 10.61186/jrums.24.2.196]

با این وجود مرورهای نظام‌مند عمق بیشتری از اطلاعات و جزئیات را در اختیار مخاطبان قرار می‌دهند. نتیجه مطالعات نشان می‌دهد به دلیل محدودیت‌های مرتبط با مرورهای سریع، نتیجه‌گیری ممکن است کمتر قابل‌تعمیم باشد و اطمینان کمتری نسبت به مرورهای نظام‌مند سنتی ارائه دهند (۱۶). با توجه به برخی تفاوت‌ها به نظر می‌رسد که مرورهای سریع جایگزین مرورهای کامل نظام‌مند نیستند و باید نیاز به پیگیری با یک مرور کامل نظام‌مند را در انتها بیان کنند (۱۷-۱۳). در جدول ۱، تفاوت‌های مرور نظام‌مند با مرور سریع خلاصه شده است.

جدول ۱- مقایسه کلی مرور سریع با مرور نظام‌مند (۴-۶-۱۲)

	مرور سریع	مرور نظام‌مند
هدف	ترکیب به‌موقع شواهد در موقعیت‌های فوری	تجزیه‌وتحلیل جامع شواهد برای تصمیم‌گیری قوی
چارچوب زمانی	کمتر از ۶ ماه	۶ ماه تا ۲ سال
سؤال	سؤال از قبل مشخص‌شده	اغلب یک سؤال بالینی متمرکز
منابع و جستجوها	منابع محدود با گزارش شفاف	منابع جامع و بیان صریح راهبردها
تعداد کارشناسان	معمولاً یک بازبین	حداقل دو بازبین مستقل برای تمام مراحل
استخراج شواهد	روش‌های محدودتر	روش‌های دقیق و جامع
ارائه شواهد	خلاصه روایی و طبقه‌بندی داده‌ها	ارائه شواهد و یافته‌های کامل با جزئیات
استنباط‌ها	تفسیر محدود و محتاطانه	تفسیر مبتنی بر شواهد
گزارش	کوتاه‌تر، با جزئیات کمتر	کامل به همراه جزئیات

مراحل انجام مرور سریع

دابینز (Dobbins) در کتاب راهنمای مرور سریع (۱۸) به معرفی فرآیند هفت مرحله‌ای تصمیم‌گیری مبتنی بر شواهد که توسط مرکز ملی همکاری روش‌ها و ابزارها (the National Collaborating Centre for Methods and Tools) تدوین شده می‌پردازد. تصمیم‌گیری مبتنی بر شواهد شامل ترجمه بهترین شواهد موجود از مجموعه‌ای از دانش است که به‌طور نظام‌مند جمع‌آوری، ارزیابی و تجزیه و تحلیل شده است تا در کنار سایر اشکال دانش در تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی‌ها ایفای نقش کند. این هفت مرحله در شکل ۱ نمایش داده شده است که پنج قدم اول آن در اجرای مرور سریع استفاده می‌شود.

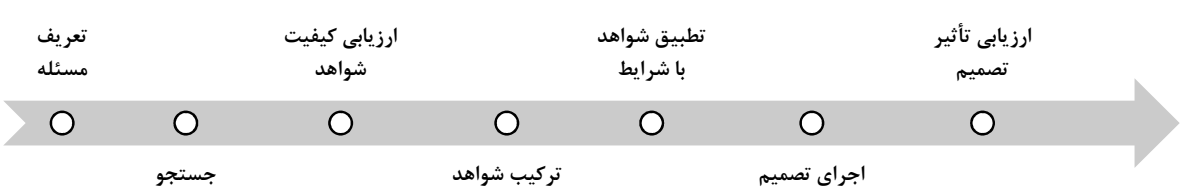

شکل ۱- فرآیند هفت مرحله‌ای تصمیم‌گیری مبتنی بر شواهد

CCBY-NC.4.0 DEED

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-15]
[DOI: 10.61186/jrums.24.2.196]

مراحل انجام مرور سریع بدین قرار است (۱۸):

۱. **تعریف سؤال واقعی (Practice Question)**: در اولین قدم، باید نوع سؤال پژوهش را تعیین کرد. سؤالات پژوهشی انواع مختلفی مانند پرداختن به معنا یا تجربه زیسته افراد (مانند بررسی تجربه زیسته افراد مطلقه)، بررسی علت یا آسیب (بررسی یک عامل خطر مانند سیگار و پیامدهای آن مانند سرطان)، مداخله (تأثیر درمان مبتنی بر ذهنی سازی بر بهبود رابطه والد و نوجوان)، تشخیص (مانند بررسی کارآیی یک ابزار خاص) یا اقتصاد (مانند برآورد هزینه نسبی مداخله) دارند. پس از تعیین نوع سؤال، باید به تعریف سؤال واقعی پرداخت. سؤال واقعی سؤالی متمرکز، واضح و قابل پاسخ‌گویی است. مهم است که اعضای گروه بررسی، هدف مرور سریع را بدانند. به‌عنوان‌مثال کاملاً درک کرده باشند که تصمیم‌گیرندگان به چه چیزی نیاز دارند و چرا به این اطلاعات نیاز دارند. برای اینکه این معیارها برآورده شوند، برای سؤالات کمّی یعنی سؤالات مربوط به مداخله، آسیب، تشخیص و هزینه از چارچوب پیکو (PICO) یا پکو (PECO) استفاده می‌شود. چارچوب پیکو شامل چهار عنصر اصلی است: جمعیت (Population)، گروه یا جامعه‌ای که پژوهش بر روی آن انجام می‌شود؛ مداخله ((Intervention(s)) به معنی درمان، روش یا مداخله‌ای که در پژوهش بررسی می‌شود؛ مقایسه (Comparator/Control) به معنای مقایسه مداخله مورد نظر با یک گروه کنترل یا روش دیگر و نهایتاً نتایج (Outcomes) به معنای نتایج و پیامدهایی که از پژوهش انتظار می‌رود است. چارچوب پکو نیز مشابه همان چارچوب پیکو است، با این تفاوت که به جای مداخله، مواجه (Exposure) قرار دارد و به شرایط یا مداخله‌ای که افراد در معرض آن قرار می‌گیرند می‌پردازد. به عنوان مثال، سؤال پژوهشی «آیا مشاوره گروهی در مقایسه با مشاوره فردی در کاهش علائم افسردگی و بهبود روابط اجتماعی در نوجوانان مبتلا به افسردگی مؤثرتر است؟» تمام ارکان چارچوب پیکو را مشخص کرده است. به این ترتیب که جامعه هدف نوجوانان مبتلا به افسردگی، نوع مداخله مشاوره گروهی، مقایسه‌گر مشاوره فردی و نتیجه مورد انتظار یعنی کاهش علائم افسردگی و بهبود روابط اجتماعی صریحاً مشخص شده است.

سؤالات مربوط به معنا یا تجربه زیسته، زمینه پژوهش‌های کیفی است که از چارچوب پی‌اس (Population and Setting; PS) استفاده می‌شود. برای سؤالات کیفی مؤلفه‌هایی که باید به‌دقت تعریف شوند، جمعیت و وضعیت افراد است. به عنوان مثال در سؤال «والدین کودکان مبتلا به اوتیسم چگونه تجربه خود را از دریافت حمایت‌های اجتماعی و روانی توصیف می‌کنند؟»، جمعیت تعریف شده، والدین کودکان مبتلا به اوتیسم است که وضعیت دریافت حمایت‌های اجتماعی و روانی در این گروه، مورد بررسی است.

۲. **جستجوی شواهد پژوهشی**: بدین منظور باید راهبرد جستجوی پایگاه داده را تعیین کرد و پس از انجام جستجو، آن را ذخیره نمود. در یک موقعیت ایده‌آل یا در انجام یک مرور کامل نظام‌مند، جستجوی جامع برای همه شواهد موجود اعم از کمی و کیفی و ادبیات منتشر شده و خاکستری (grey literature sources) (مطالب منتشر نشده و یا مطالبی که یافتن آن دشوار است) را امکان‌پذیر است. با این حال در بیشتر موارد در مرور سریع، انجام یک جستجوی جامع امکان‌پذیر نبوده و نیاز به سازوکاری علمی برای شناسایی شواهد پژوهشی کارآمد است. در یافتن شواهد پژوهشی مرتبط با موضوع پژوهش، کمک گرفتن از یک کتاب‌دار (آشنا با پایگاه‌های اطلاعاتی الکترونیکی و همچنین منابع اضافی که ممکن است در پایگاه‌های اطلاعاتی الکترونیکی یافت نشود) توصیه می‌شود.

CCBY-NC.4.0 DEED

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-15]
[DOI: 10.61186/jrums.24.2.196]

برای جستجو در پایگاه‌های داده ابتدا باید کلمات کلیدی مناسب با موضوع پژوهش را شناسایی کرد. سؤال واقعی می‌تواند به‌عنوان پایه‌ای برای یافتن کلمات کلیدی در راهبرد جستجو استفاده شود. باید هر اصطلاح، کلمه مترادف، املای متفاوت و مفاهیم مرتبط با موضوع را در جستجوهای مکرر بررسی کرد. استفاده از کلمات کلیدی کمتر (۲-۳ مورد) کارآیی بهتری دارد. همچنین در مواردی که کلمات اختصاری در کلیدواژه‌ها است می‌توان آن را به کلمات اصلی گسترش داد. در یافتن عناوین مرتبط با موضوعات پزشکی از مرورگر MeSH استفاده می‌شود که از لینک ذیل قابل دسترسی است:

http://www.nlm.nih.gov/mesh/MBrowser.html

علاوه بر مواردی که در کلمات کلیدی گنجانده می‌شود و معیارهای ورود به پژوهش است، لازم است آنچه را که نباید در پارامترها باشد نیز شناسایی شود و به‌عنوان معیارهای خروج لحاظ شود. به‌عنوان‌مثال، اگر مداخلات مربوط به فعالیت بدنی در محیط کار مدنظر است، گزارش‌های مربوطه در مدارس در تحلیل نهایی جایی ندارد و باید حذف شود. سایر معیارهای احتمالی ورود و خروج ممکن است به دلیل محدودیت زمان و منابع موجود برای ترجمه شامل محدوده تاریخ انتشار یا زبان باشد (۱۸).

روش‌های جستجو و نحوه ترکیب کلمات کلیدی اغلب بین پایگاه‌های داده متفاوت است و معمولاً از پرانتز، گیومه و ستاره برای کمک به تعریف جستجوها استفاده می‌شود. نحوه جستجوی صحیح در هر پایگاه داده معمولاً در راهنمای همان پایگاه قابل‌مشاهده است. ثبت مجموعه دقیق عبارات جستجو و نحوه ترکیب آن‌ها به‌طور خاص مهم است. لازم است که هر منبع جستجو شده، عبارات استفاده شده و نتایج هر منبع را مستند کرد. در بسیاری از پایگاه‌های داده امکان ذخیره راهبرد جستجوی در نمایه کاربری وجود دارد. مستند کردن راهبرد جستجو علاوه بر اینکه نشان دهنده جامعیت جستجو است کمک می‌کند تا چنانچه در آینده نیاز به نگاه دوباره به موضوع بود، بدون هدر رفت وقت به‌سرعت از راهبرد قبلی کمک گرفت (۱۹-۱۸).

پس از یافتن شواهد پژوهشی از پایگاه‌های داده و ذخیره اسنادها (citations) در یک سیستم مرجع (به عنوان مثال RefWorks، Endnote)، غربال در مرحله عنوان و چکیده با توجه به معیارهای ورود و خروج انجام می‌شود و چنانچه در این مرحله در مورد حذف مقاله‌ای اطمینان حاصل نشد، آن را نگه داشته تا به مرحله غربال کامل متن برود. بررسی کامل متن پس از غربالگری عنوان و چکیده انجام می‌شود. در این مرحله، اسنادهایی که معیارهای ورود/خروج را برآورده نمی‌کنند، حذف شده و دلایل حذف آن‌ها مستند می‌شود. برای به حداقل‌رساندن سوگیری در صورت امکان از نظر دو پژوهشگر برای غربال شواهد پژوهشی استفاده می‌شود (۱۸-۱۱).

۲. **ارزیابی انتقادی منابع اطلاعاتی:** در این فرآیند، کیفیت روش‌های مطالعه در مقالات استخراج شده به‌منظور تعیین قابل‌اعتماد و معنادار بودن یافته‌هایشان مورد ارزیابی قرار می‌گیرد. چرا که استفاده از نتایج آن‌ها با تکیه‌بر قابل‌اعتماد بودنشان قابل انجام است. سایت‌هایی مانند Health Evidence تمامی مقالات خود را از نظر کیفیت روش‌شناختی توسط دو ارزیاب بررسی کرده و یک رتبه‌بندی برای آن ارائه می‌دهد؛ بنابراین استفاده از شواهد پژوهشی از چنین پایگاه‌هایی می‌تواند در وقت صرفه‌جویی کند. چنانچه ارزیابی انتقادی قبلاً توسط یک منبع معتبر انجام نشده است، باید هر سندی که در مرور سریع وارد می‌شود با استفاده از ابزار مناسب توسط دو ارزیاب به‌طور مستقل مورد ارزیابی انتقادی قرار گیرد (۱۸).

۳. **ترکیب** (synthesize) **و در کنار هم قرار دادن شواهد:** در این مرحله باید تمام اسنادی که در مراحل قبل گردآوری و از

CCBY-NC.4.0 DEED
[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-15]
[DOI: 10.61186/jrums.24.2.196]

لحاظ کیفیت و مرتبط بودن با موضوع پژوهش ارزیابی شده‌اند را در کنار هم قرار داد. سپس با توجه به سؤال واقعی پژوهش، اطلاعات مرتبط را از آن‌ها استخراج و نتایج کلی را خلاصه کرد تا نهایتاً به یک نتیجه‌گیری رسمی رسید. استخراج داده‌ها معمولاً توسط دو پژوهشگر به‌طور مستقل انجام می‌شود. اطلاعات استخراج شده شامل عنوان، نویسنده(ها)، تاریخ انتشار، نوع انتشار (به‌عنوان‌مثال، خلاصه، ترکیب، مطالعه واحد)، تعداد و نوع مطالعات گنجانده‌شده (در صورت خلاصه یا ترکیبی)، محیط‌ها و جمعیت مورد مطالعه، مداخلات اجراشده، نتایج و تفاوت آن در بین زیرگروه‌هایی مانند جنسیت، وضعیت اجتماعی - اقتصادی و قومیت است. پس از جمع‌آوری این اطلاعات در یک جدول، نوبت به ترکیب شواهد می‌رسد. ترکیب شواهد مستلزم درنظرگرفتن دقیق اشتراکات و تفاوت‌های بین مطالعات، همراه با وزن دادن به نتایج با کیفیت روش‌شناختی آن‌ها است. در ترکیب شواهد باید بتوان به سؤال "نتیجه‌گیری کلی از همه پژوهش‌ها شامل چیست؟" پاسخ داد و آن را به نیاز اصلی سازمان مربوط کرده و توصیه‌هایی برای سیاست و عمل ایجاد نمود (۱۸).

۴. شناسایی مسائل مربوط به کاربرد و انتقال برای بررسی بیشتر در طول فرآیند تصمیم‌گیری: در این مرحله باید تأملی بر این موضوع داشت که آیا نتیجه‌گیری و توصیه‌های به‌دست‌آمده از پژوهش، برای جامعه مورد نظر ما قابل‌استفاده است؟ ملاقات با سایر اعضای گروه از سازمان که در توسعه مرور سریع شرکت داشتند و بحث با آن‌ها می‌تواند قبل از اتخاذ تصمیمات راهبردی یا عملی کمک‌کننده باشد. عوامل شناسایی شده ضمن این جلسات در اسناد تکمیلی همراه با مرور سریع گنجانده می‌شود تا توسط مدیران و مدیران ارشد و سایر ذینفعان مرتبط مورد بحث قرار گیرد (۱۸-۴).

کوکران (cochrane collaboration) که یک موسسه جهانی در تولید مرورهای نظام‌مند باکیفیت بالا و راهنمایی‌های روش‌شناختی است نیز اخیراً گام‌هایی برای حمایت از مرورهای سریع برداشته است. در سال ۲۰۲۰، گروه روش‌های مرور سریع کوکران (The Cochrane Rapid Reviews Methods Group) دستورالعمل‌های موقتی را درباره انجام بررسی‌های سریع منتشر کرد که برای تمرکز بر بازبینی سریع مداخلات بهداشتی برای رسیدگی به سؤالات فوری و با اولویت بالا مناسب بود (۱۹). این راهنما که در سال ۲۰۲۴ به روز رسانی شد، شامل ۲۴ توصیه خاص برای مرورهای سریع است که در ضمیمه ۱ آمده است (۱۱).

۵. نوشتن گزارش مرور سریع و توصیه‌های پریزما (Preferred Reporting Items for Systematic Reviews: PRISMA)

پریزما (موارد ترجیحی در گزارش مقالات مروری نظام‌مند و فراتحلیل‌ها) که در سال ۲۰۰۹ منتشر و در سال ۲۰۲۰ به روز رسانی شد، دستورالعملی برای ارزیابی کیفیت و بهبود مقاله‌های مروری و پژوهش‌های علمی مبتنی بر مرورهای نظام‌مند و فراتحلیل است. این دستورالعمل برای کمک به بازبینان مرور نظام‌مند طراحی شده است که به‌طور شفاف گزارش دهند که چرا بررسی انجام شده است، نویسندگان چه کار کرده‌اند و چه چیزی یافته‌اند (۲۰). در وب‌سایت پریزما (http://www.prisma-statement. org) و همچنین در یک برنامه وب (https://prisma.shinyapps.io/checklist)، چک‌لیست‌های پریزما آماده دانلود و تکمیل است. در نمودار جریان پریزما (PRISMA flow diagram) نیز جریان اطلاعات مرتبط با مراحل مختلف خانواده مرورهای نظام‌مند به تصویر کشیده می‌شود که در شکل ۲ آورده شده است (۲۰).

CCBY-NC.4.0 DEED

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-15]
[DOI: 10.61186/jrums.24.2.196]

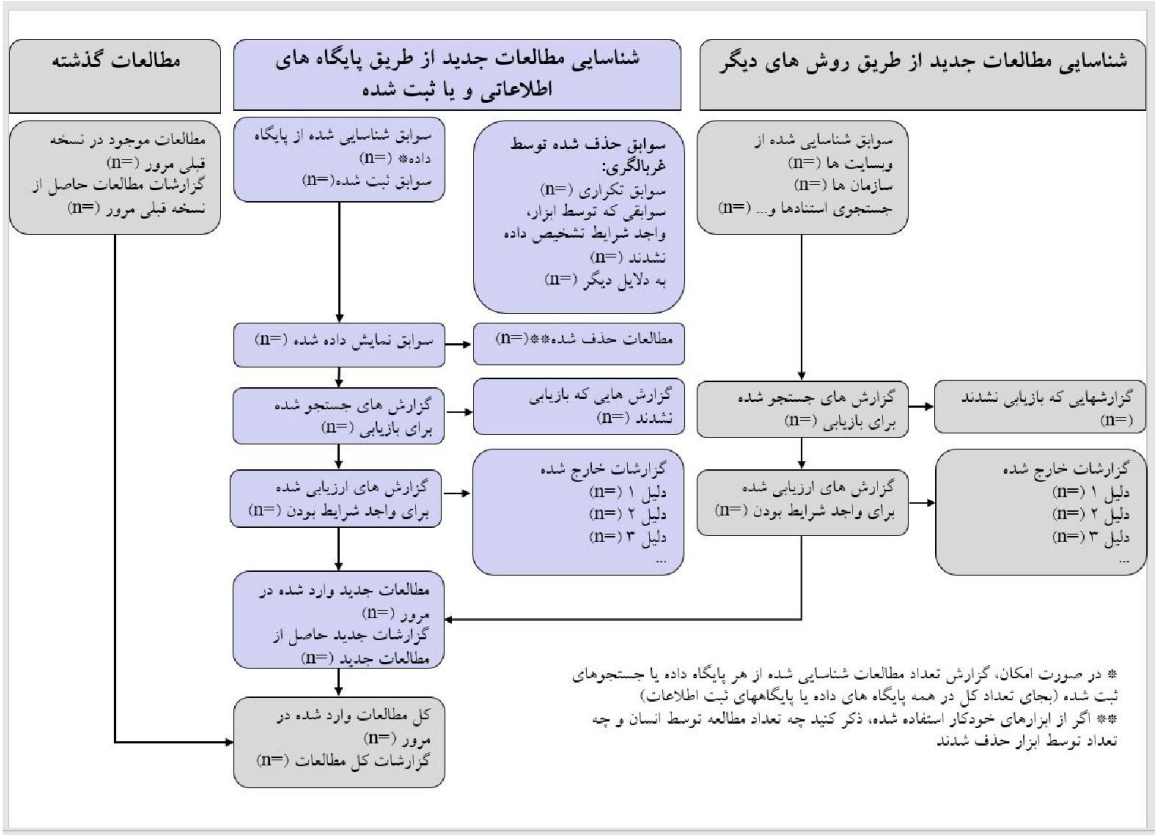

شکل ۲- الگوی نمودار جریان پریزما ۲۰۲۰ برای مرورهای نظام‌مند (قسمت‌های خاکستری فقط در صورت وجود باید تکمیل شوند. در غیر این صورت باید از نمودار حذف شوند).

کاربردها و امتیازات مرور سریع

کوکران در دستورالعمل خود برای مرور سریع بر این مهم تأکید کرده است که مرورهای سریع باید به دلیل نیاز به شواهد به‌موقع برای اهداف تصمیم‌گیری، از جمله پرداختن به مسائل فوری و اضطراری بهداشتی و سؤالاتی با اولویت بالا باشند (۱۱). علاوه بر امتیاز مرور سریع در ترکیب سریع شواهد به‌منظور تصمیم‌گیری‌های فوری، این مرورها می‌توانند شکاف‌ها و نبود دانش در زمینه‌های مرتبط با موضوع را برای پژوهش‌های بیشتر شناسایی کنند (۲۱). مرور سریع همچنین وسیله‌ای برای ارزیابی و به‌روزرسانی دانشی است که پیش‌تر توسط مرورهای نظام‌مند در مورد یک موضوع فراهم شده است (۱۲-۶).

مرورهای سریع معمولاً برای یک درخواست‌کننده خاص انجام می‌شود، تکمیل آن از ۱ تا ۶ ماه طول می‌کشد و عمدتاً در اروپا (۵۸ درصد) و آمریکای شمالی (۲۰ درصد) انجام می‌شود (۲۲-۷). مرورهای سریع نیز مانند دیگر مرورها، امروزه به‌طور فزآینده‌ای مورد استفاده قرار می‌گیرند. به گزارش سایت Pubmed (پایگاه داده اصلی در گستره وسیعی از رشته‌های علوم پزشکی و زیست‌شناسی)، یک جهش ناگهانی اقبال به این روش از سال

CCBY-NC.4.0 DEED

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-15]
[DOI: 10.61186/jrums.24.2.196]

۲۰۱۹ به‌وجودآمده است؛ به‌طوری‌که تعداد مقالات مرور سریع در سال ۲۰۱۹ برابر ۱۱۷ عدد بوده، در سال ۲۰۲۰ با بیش از ۳ برابر رشد به تعداد ۳۹۸ رسیده است (۲۳).

مرور سریع می‌تواند نیازهای دوگانه سرعت بالا و هزینه کم را برآورده کند و اگر نیاز به شواهد پژوهشی در زمانی کوتاه و با بودجه متوسط باشد، یک مرور سریع کارآمدتر است. همچنین به دلیل ساده‌سازی فرآیند بررسی شواهد در مرور سریع، نیاز به منابع را کاهش می‌دهد و آن را به یک جایگزین مقرون‌به‌صرفه برای مرورهای نظام‌مند تبدیل می‌کند. علاوه‌براین مرور سریع برای پرداختن به سؤالات فوری و موضوعات نوظهور مانند پاندمی کووید-۱۹ بسیار مناسب است (۲۴-۹). پدیده نوظهور هوش مصنوعی (Artificial intelligence; AI) نیز از مسائل به‌روزی است که در زمینه‌های مختلف زندگی بشر نقش بازی می‌کند. برای مثال ازآنجایی‌که چت جی‌پی‌تی (ChatGPT) مورد اقبال زیاد قشر دانش‌آموز و دانشجو قرار گرفته است، نیاز مبرمی به درک تأثیر آن بر آموزش و انجام اقدامات فوری در پاسخ به تهدیدات احتمالی آن وجود دارد. با توجه به اینکه انجام یک مرور نظام‌مند جامع می‌تواند چندین ماه یا حتی سال‌ها طول بکشد (که برای رسیدن به چشم‌انداز به‌سرعت در حال تحول ChatGPT ایده‌آل نیست)، بنابراین از مرور سریع در این زمینه استفاده شد تا محققان، پزشکان و سیاست‌گذاران را قادر سازد تا به تأثیر ChatGPT در زمینه آموزش به‌سرعت پاسخ دهند (۲۵).

چالش‌ها

بر خلاف مرورهای نظام‌مند، مرورهای سریع فاقد یک رویکرد روش‌شناختی استاندارد و توافق‌شده است. ترکیب میان‌برهای متعدد می‌تواند منجر به انجام به‌موقع مرور گردد (۲۶). در پژوهشی که روی ۱۰۰ مرور سریع انجام شد، رویکردهای متعددی از مرور سریع شناسایی و بالغ بر ۵۰ روش منحصربه‌فرد استخراج شد (۷). این پژوهش و پژوهش‌های دیگر نشان می‌دهند که بسیاری از مرورهای سریع محدودیت‌هایی را در مراحل جستجوی ادبیات مانند محدودیت‌های زبان، تاریخ انتشار، یا تعداد پایگاه‌های الکترونیکی داده اعمال کرده‌اند. همچنین محدودکردن جستجوها به ادبیات منتشرشده و عدم بررسی ادبیات خاکستری از دیگر روش‌های به کار گرفته شده است (۱۳-۱۱).

پیامد ساده‌سازی روش می‌تواند از نظر دقت، سوگیری و نتایج قابل توجه باشد. در مطالعات مرور سریع، تسریع فرآیند استخراج داده‌ها ممکن است منجر به ازدست‌دادن برخی اطلاعات مرتبط شود. به همین دلیل لازم است که در گزارش مرور سریع با صراحت و شفافیت به راهبردهای جستجو و محدودیت‌های اعمال‌شده پرداخت تا جهت و میزان خطر سوگیری قابل ارزیابی باشد؛ اما نتایج پژوهش‌ها پیرامون مرورهای سریع نشان می‌دهد که متأسفانه مرورهای سریع کمی به‌صراحت به نتایج احتمالی این محدودیت‌ها و ازدست‌رفتن اطلاعات پرداخته‌اند (۱۳-۴). از دیگر مواردی که می‌تواند انجام مرور سریع را به چالش بکشد و یا آن را مستعد سوگیری کند قالب‌بندی جهت‌دار سؤال واقعی، اطمینان از عدم تکراری بودن کار، محدودکردن زبان، جستجو در پایگاه‌های داده متفاوت، تعداد بازبینان، عدم ارزیابی کیفیت شواهد، غربال شواهد توسط یک بازبین، همکاری با کاربران دانش و انتشار نتایج است (۲۷).

محدودکردن زبان به زبان انگلیسی یکی از راهبردهایی است که در برخی پژوهش‌ها و مرورها از جمله مرور سریع می‌تواند استفاده شود. چرا که گنجاندن مطالعات غیرانگلیسی معمولاً مستلزم تلاش‌های بیشتر و همچنین هزینه و زمان برای ترجمه است. اگرچه حذف زبان‌های غیر از انگلیسی نامطلوب است، اما با توجه به زمان و منابع محدود، به‌عنوان یک عمل معقول در نظر

CCBY-NC.4.0 DEED

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-15]
[DOI: 10.61186/jrums.24.2.196]

گرفته می‌شود و شواهدی وجود دارد که نشان می‌دهد ممکن است سوگیری قابل‌توجهی در یافته‌ها ایجاد نکند. اما اینکه چقدر محدودکردن زبان به زبان انگلیسی می‌تواند بر نتایج اثرگذار باشد بسیار مهم است. برخی از مطالعاتی که به بررسی اثر محدودکردن زبان به زبان انگلیسی در نتایج پرداختند، به این نتیجه رسید که نیاز به گنجاندن مطالعات غیرانگلیسی ممکن است به موضوع بررسی و این‌که آیا مطالعات مرتبط در ادبیات تخصصی عمدتاً به زبان انگلیسی منتشر می‌شوند بستگی داشته باشد (۲۹-۲۸). نتایج پژوهشی دیگر نشان داد که فراتحلیل‌های محدود به زبان انگلیسی در برآوردهای اثربخشی مداخله در مقایسه با فراتحلیل‌های شامل زبان‌های دیگر تفاوت معناداری ندارند (۳۰). پیشنهاد می‌شود جستجوی ادبیات و سطح جامعیت جستجو بسته به حوزه محتوایی مرور در نظر گرفته شود و اگر انتظار می‌رود که مطالعات مربوطه به زبان‌هایی غیر از انگلیسی منتشر شوند، محدودکردن زبان به فقط انگلیسی توصیه نمی‌شود. به‌عنوان‌مثال، اگر مرور سریع در مورد کووید-۱۹ یا درمان‌های پزشکی مکمل و جایگزین باشد، انتظار می‌رود که مطالعات به زبان‌های دیگری غیر از انگلیسی نیز وارد مطالعه شوند. نکته دیگری که فراتر از زبان است، کشور یا محل انتشار مطالعه است. برخی کشورها نسبت‌های بالاتری از نتایج مثبت را منتشر می‌کنند که اگر جستجو بر اساس مکان انتشار محدود شود، ممکن است پیامدهای سوگیرانه‌ای برای نتایج مرور سریع داشته باشد (۱۹-۱۳).

مرور سریع باید شامل جستجوی ادبیات جامع از پایگاه‌های اطلاعاتی متعدد باشد. امروزه جستجو در ادبیات خاکستری اهمیت فزاینده‌ای پیدا کرده است. به‌عنوان نمونه در مورد کووید-۱۹، ادبیات در منابع متعددی مانند وب‌سایت‌ها، دستورالعمل‌های بهداشت عمومی، سیاست‌ها و رویه‌های سازمانی، منابع خبری و اجتماعی پراکنده بود. از طرفی به دلیل جهانی بودن این بیماری، ادبیات از نظر جغرافیایی و زبان بسیار پراکنده و جستجوی آن پیچیده بود. در چنین شرایطی رسالت کتابداران و متخصصان علم اطلاعات بسیار سنگین‌تر از قبل شده است. لازم است این افراد روش‌های جستجوی معمول خود را ارتقاء دهند و ممکن است نیاز به توسعه سریع مهارت‌های جدید داشته باشند (۲۷).

چنانچه فرآیند غربال و انتخاب شواهد تنها توسط یک بازبین صورت پذیرد، امکان سوگیری وجود دارد. برای کمک به حداقل رساندن سوگیری، در صورت امکان بهتر است دو بازبین به‌طور مستقل منابع را در سطح عنوان، چکیده و متن کامل بررسی کنند تا تعیین کنند که آیا آن‌ها معیارهای ورود/خروج را دارند یا خیر (۱۸). در مورد کیفیت داده‌های یافت شده نیز پیشنهاد می‌شود اولویت بر ارزیابی کیفیت شواهد نسبت به جستجوی گسترده ادبیات باشد تا نتایج با خطا و سوگیری کمتری تهدید شود (۱۷). چرا که عدم انجام ارزیابی‌های کیفی مطالعات اولیه می‌تواند نتایج یک بررسی را مخدوش کند (۱۳).

از موارد مهم در مرور سریع، ارتباط دائمی با ذی‌نفعان و کاربران پژوهش در قالب‌بندی سؤال واقعی و مراحل انجام آن است. این امر کمک می‌کند تا یافته‌های مرور سریع در پاسخ به نیازهای اصلی و تصمیم‌گیری کارآمدتر باشد؛ اما گاهی این همکاری به دلیل مشغله کاربران یافته‌ها به‌خوبی میسر نمی‌شود. به‌عنوان‌مثال در زمان همه‌گیری کووید-۱۹، نظر پزشکان و تجربیات آن‌ها به‌عنوان بیشترین افرادی که با این بیماری سر و کار داشتند بسیار مهم بود. بااین‌حال، بسیاری از آن‌ها غرق در کار بالینی بودند و کمتر می‌توانستند در پژوهش‌ها ایفاء نقش کنند (۲۷).

نتیجه‌گیری

مرورهای سریع که از خانواده مرورهای نظام‌مند به حساب می‌آیند، ابزاری کارآمد برای ترکیب شواهد و ارائه اطلاعات به موقع

CCBY-NC.4.0 DEED
[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-15]
[DOI: 10.61186/jrums.24.2.196]

هستند. این مرورها همچنین می‌توانند شکاف و نبود دانش در زمینه‌های مرتبط با موضوع پژوهش را شناسایی کنند. در کل مرورهای سریع با ساده سازی فرآیند مرور نظام‌مند، تلاش می‌کنند تا بدون کاهش کیفیت و دقت، شواهد را به سرعت ارائه دهند. مرورهای سریع مانند مرورهای نظام‌مند به دنبال ارائه خلاصه‌ای جامع و بی‌طرفانه از شواهد موجود در یک موضوع خاص هستند. از حیث روش شناسی هم مانند مرورهای نظام‌مند از روش‌های ساختار یافته و از پیش تعریف شده برای جستجو، انتخاب و ارزیابی مطالعات استفاده می‌کند. این نوع مرورها به دلیل نیاز به تصمیم‌گیری‌های فوری و محدودیت‌های زمانی، به ویژه در حوزه‌های بهداشتی و سیاست‌گذاری اهمیت زیادی پیدا کرده‌اند و استفاده از آنها رو به فزونی دارد. با این حال، مرورهای سریع ممکن است به دلیل محدودیت‌های اعمال شده، جامعیت کمتری نسبت به مرورهای نظام‌مند داشته باشند و باید با دقت و احتیاط و البته در صورت لزوم به کار گرفته شده و مسیر انجام آن و محدودیت های اعمال شده به دقت گزارش شود.

تشکر و قدردانی

تعارض در منافع: نویسندگان مقاله هیچگونه تعارض منافعی را گزارش نمی‌کنند.

حامی مالی: پژوهش حاضر توسط هیچ سازمانی حمایت مالی نشده است.

ملاحظات اخلاقی (کد اخلاق): این مقاله، یک مقاله مروری بوده و کد اخلاق ندارد.

مشارکت نویسندگان:

- طراحی ایده: زینب زمان‌پور، سعید اکبری زردخانه

- روش کار: زینب زمان‌پور

- جمع‌آوری داده‌ها: زینب زمان‌پور

-تجزیه و تحلیل داده‌ها: زینب زمان‌پور

- نظارت: سعید اکبری زردخانه

- مدیریت پروژه: سعید اکبری زردخانه

- نگارش – پیش‌نویس: زینب زمان‌پور

- نگارش – بررسی و ویرایش: زینب زمان‌پور، سعید اکبری زردخانه

References

1. Moher D, Stewart L, Shekelle P. All in the family: systematic reviews, rapid reviews, scoping reviews, realist reviews, and more. *Systematic Reviews* 2015; 4: 1-2.
2. Munn Z, Lockwood C, Moola S. The development and use of evidence summaries for point of care information systems: a streamlined rapid review approach. *Worldviews on Evidence□Based Nursing* 2015; 12(3): 131-8.
3. Higgins J, Thomas J, Chandler J, et al. Cochrane Handbook for Systematic Reviews of Interventions version 6.3; 2022 (updated February 2022). www.training.cochrane.org/handbook
4. Khangura S, Konnyu K, Cushman R, Grimshaw J, Moher D. Evidence summaries: the evolution of a rapid review approach. *Systematic Reviews* 2012; 1(1): 1-9.
5. Taylor□Phillips S, Geppert J, Stinton C, Freeman K, Johnson S, Fraser H, et al. Comparison of a full systematic

CCBY-NC.4.0 DEED

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-15]
[DOI: 10.61186/jrums.24.2.196]

review versus rapid review approaches to assess a newborn screening test for tyrosinemia type 1. *Research Synthesis Methods* 2017; 8(4): 475-84.

6. Grant MJ, Booth A. A typology of reviews: an analysis of 14 review types and associated methodologies. *Health Information & Libraries Journal* 2009; 26(2): 91-108.
7. Tricco AC, Antony J, Zarin W, Strifler L, Ghassemi M, Ivory J, et al. A scoping review of rapid review methods. *BMC Medicine* 2015; 13: 1-15.
8. Choudhury A, Kuehn A, Shamszare H, Shahsavar, Y. Analysis of mobile app-based mental health solutions for college students: a rapid review. *In Healthcare* 2023; 11(2): p: 272.
9. Spiteri J, Deguara J, Muscat T, Bonello C, Farrugia R, Milton J, et al. The impact of COVID-19 on children's learning: a rapid review. *Educational and Developmental Psychologist* 2023; 40(1): 5-17.
10. Hamel C, Michaud A, Thuku M, Skidmore B, Stevens A, Nussbaumer-Streit B, Garritty C. Defining rapid reviews: a systematic scoping review and thematic analysis of definitions and defining characteristics of rapid reviews. *J Clin Epidemiol* 2021; 129: 74-85.
11. Garritty C, Hamel C, Trivella M, Gartlehner G, Nussbaumer-Streit B, Devane D, et al. Updated recommendations for the Cochrane rapid review methods guidance for rapid reviews of effectiveness 2024; *BMJ* 384.
12. Reynen E, Robson R, Ivory J, Hwee J, Straus S.E, Tricco A.C. A retrospective comparison of systematic reviews with same-topic rapid reviews. *J Clin Epidemiol* 2018; 96, 23-34.
13. Ganann R, Ciliska D, Thomas H. Expediting systematic reviews: methods and implications of rapid reviews. *Implementation Science* 2010; 5: 1-10.
14. Cameron A: Rapid versus full systematic reviews: an inventory of current methods and practice in Health Technology Assessment**.** Australia: ASERNIPS; 2007:1-119. 1-119.
15. Oliveira C, Pereira A, Vagos P, Nóbrega C, Gonçalves J, Afonso B. Effectiveness of mobile app-based psychological interventions for college students: a systematic review of the literature. *Frontiers in Psychology* 2021; 12: 647606.
16. Watt A, Cameron A, Sturm L, Lathlean T, Babidge W, Blamey S, et al. Rapid reviews versus full systematic reviews: an inventory of current methods and practice in health technology assessment. *International Journal of Technology Assessment in Health Care* 2008; 24(2): 133-139.
17. Oxman AD, Schünemann HJ, Fretheim A. Improving the use of research evidence in guideline development. Synthesis and presentation of evidence. *Health Research Policy and Systems* 2006; 4: 1-10.
18. Dobbins M. Rapid review guidebook. Natl Collab Cent Method Tools 2017; 13: 25.
19. Garritty C, Gartlehner G, Nussbaumer-Streit B, King V.J, Hamel C, Kamel C, et al. Cochrane Rapid Reviews Methods Group offers evidence-informed guidance to conduct rapid reviews. *J ClinEpidemiol* 2021; 130: 13-22.
20. Page MJ, McKenzie JE, Bossuyt PM, Boutron I, Hoffmann TC, Mulrow CD, et al. The PRISMA 2020 statement: an updated guideline for reporting systematic reviews. *BMJ* 2021; 372.

CCBY-NC.4.0 DEED

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-15]
[DOI: 10.61186/jrums.24.2.196]

21. Tricco A.C, Langlois E, Straus S.E, World Health Organization. Rapid reviews to strengthen health policy and systems: a practical guide 2017; World Health Organization.
22. Stevens A, Garritty C, Hersi M, Moher D. (2018). Developing PRISMA-RR, a reporting guideline for rapid reviews of primary studies (Protocol). Equator Network 2018.
23. Tricco AC, Zarin W, Antony J, Hutton B, Moher D, Sherifali D, Straus S.E. An international survey and modified Delphi approach revealed numerous rapid review methods. *J Clin Epidemiol* 2016; 70: 61-67.
24. Dong Y, Shamsuddin A, Campbell H, Theodoratou E. Current COVID-19 treatments: Rapid review of the literature. *Journal of Global Health* 2021; 11.
25. Lo CK. What is the impact of ChatGPT on education? A rapid review of the literature. *Education Sciences* 2023; 13(4): 410.
26. Haby MM, Chapman E, Clark R, Barreto J, Reveiz L, Lavis JN. What are the best methodologies for rapid reviews of the research evidence for evidence-informed decision making in health policy and practice: a rapid review. *Health Research Policy and Systems* 2016; 14: 1-12.
27. Tricco AC, Garritty CM, Boulos L, Lockwood C, Wilson M, McGowan J, et al. Rapid review methods more challenging during COVID-19: commentary with a focus on 8 knowledge synthesis steps. *Journal of Clinical Epidemiology* 2020; 126: 177-83.
28. Jüni P, Holenstein F, Sterne J, Bartlett C, Egger M. Direction and impact of language bias in meta-analyses of controlled trials: empirical study. *International Journal of Epidemiology* 2002; 31(1): 115-23.
29. Moher D, Pham B, Lawson ML, Klassen TP. The inclusion of reports of randomised trials published in languages other than English in systematic reviews. *Health Technology Assessment* 2003; 7(41): 1-90.
30. Moher D, Klassen TP, Schulz KF, Berlin JA, Jadad AR, Liberati A. What contributions do languages other than English make on the results of meta-analyses? *J Clin Epidemiol* 2000; 53(9): 964-72.

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-15]

[DOI: 10.61186/jrums.24.2.196]

CCBY-NC.4.0 DEED

An Introduction and Guide to Conducting a Rapid Review as a Fast, Accurate, and Efficient Method in the World of Research: Continuing Education

Zeinab Zamanpour[1], Saeed Akbari Zardkhaneh[2]

Received: 01/01/25 Sent for Revision: 23/02/25 Received Revised Manuscript: 03/03/25 Accepted: 05/03/25

Rapid reviews have emerged as a valuable tool in the field of research and evidence synthesis. As a species of systematic review, this review follows its guidelines. Systematic reviews and rapid reviews are both important methods for interpreting research designed to answer scientific questions, but with their differences. A systematic review is a comprehensive and rigorous scientific method that requires significant resources and time to collect, evaluate, and analyze existing evidence. A rapid review is a knowledge synthesis method and follows the guidelines of a systematic review, but speeds up knowledge generation by simplifying or eliminating some of its steps. This review is designed as an efficient and rapid method for designing situations where urgent decisions are needed. The steps of a rapid review include formulating and refining questions by surveying knowledge users, determining eligibility criteria, searching limited and transparent sources, evaluating data and results, and presenting a summary and categorized presentation. In general, while systematic reviews are suitable for more robust and comprehensive decision-making, rapid reviews are particularly useful in emergency situations due to their speed and efficiency. This article first defines and explains the reasons for the emergence of rapid reviews and compares them with systematic reviews. Then the steps involved in conducting rapid reviews, and finally, the applications advantages, methodology, and challenges of conducting them are discussed.

Keywords: Rapid review, Systematic review, Rapid review method

Funding: There is no financial support.
Conflict of interest: None declared.
Ethical approval: Not applicable.
Authors' contributions:
- Conceptualization: Zeinab Zamanpour, Saeed Akbari Zardkhaneh
- Methodology: Zeinab Zamanpour
- Data collection: Zeinab Zamanpour
- Formal analysis: Zeinab Zamanpour
- Supervision: Saeed Akbari Zardkhaneh
- Project administration: Saeed Akbari Zardkhaneh
- Writing - original draft: Zeinab Zamanpour
- Writing - review & editing: Zeinab Zamanpour, Saeed Akbari Zardkhaneh

Citation: Zamanpour Z, Akbari Zardkhaneh S. An Introduction and Guide to Conducting a Rapid Review as a Fast, Accurate, and Efficient Method in the World of Research: Continuing Education. *J Rafsanjan Univ Med Sci* 2025; 24 (2): 196-209.. [Farsi]

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-15]

[DOI: 10.61186/jrums.24.2.196]

1- PhD Student, Faculty of Psychology and Educational Sciences, University of Shahid Beheshti, Tehran, Iran
2- PhD, Faculty of Psychology and Educational Sciences, University of Shahid Beheshti, Tehran, Iran, ORCID: 0000-0001-7566-2795
(Corresponding Author) Tel: (021) 29905382, E-mail: S_akbari@sbu.ac.ir

CCBY-NC.4.0 DEED